

Rolnummers : 140-141-142
Arrest nr. 21/89 van 13 juli 1989

A R R E S T

In zake : 1. de vordering tot schorsing van de artikelen 17, 25 en 28 van de programmawet van 30 december 1988, ingesteld door de b.v.b.a. BIORIM en ingeschreven onder nr. 140 van de rol;

2. de vordering tot schorsing van de artikelen 17 en 24 tot 29 van de programmawet van 30 december 1988, ingesteld door Rudi MARIEN, Ghislain DE GROOTE, Jozef JONCKHEERE, de n.v. C.D.H.-Larem, de p.v.b.a. Centrum voor Radio- Immunologie en de b.v.b.a. G.D.G., en ingeschreven onder nr. 141 van de rol;

3. de vordering tot schorsing van artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982, zoals gewijzigd bij artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988, alsmede van de artikelen 34quater, vijfde lid (nieuw) en 34 undecies van de wet van 9 augustus 1963, zoals ingevoegd bij de artikelen 25 en 28 van genoemde programmawet, ingesteld door de b.v.b.a. NEW-LAREM Namur, Michèle BALFROID en Martinus LEYSEN, en ingeschreven onder nr. 142 van de rol.

Het Arbitragehof,
samengesteld uit de voorzitters E. GUTT en J. DELVA,
en de rechters J. SAROT, I. PETRY, D. ANDRE, J. WATHELET, F. DEBAEDTS,
L. DE GREVE, K. BLANCKAERT, M. MELCHIOR, L.P. SUETENS en H. BOEL,
bijgestaan door griffier H. VAN DER ZWALMEN,
onder voorzitterschap van voorzitter E. GUTT,

wijst na beraad het volgend arrest :

I. ONDERWERP

Nr. 140 van de rol

Bij Franstalig verzoekschrift van 29 mei 1989, aan het Hof verzonden bij aangetekende brief van dezelfde dag en ter griffie ontvangen op 30 mei 1989, vordert de b.v.b.a. Laboratorium voor klinische biologie en radio-immunologie, afgekort BIORIM, de schorsing van de artikelen 17, 25 en 28 van de programmawet van 30 december 1988, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad op 5 januari 1989.

Bij hetzelfde verzoekschrift wordt de vernietiging gevorderd van voormelde wettelijke bepalingen.

Nr. 141 van de rol

Bij Nederlandstalig verzoekschrift van 10 juni 1989, aan het Hof verzonden bij aangetekende brief van 12 juni 1989 en ter griffie ontvangen op 13 juni 1989, vorderen

1. Rudi MARIEN
2. Ghislain DE GROOTE
3. Jozef JONCKHEERE

4. de n.v. C.D.H.-LAREM
5. de p.v.b.a. Centrum voor Radio Immunologie, afgekort C.R.I.
6. de b.v.b.a. G.D.G.

de schorsing van de artikelen 17 en 24 tot 29 van de programmawet van 30 december 1988.

Bij hetzelfde verzoekschrift wordt de vernietiging gevorderd van voormelde wettelijke bepalingen.

Nr. 142 van de rol

Bij Franstalig verzoekschrift van 13 juni 1989, aan het Hof verzonden bij aangetekende brief van 14 juni 1989 en ter griffie ontvangen op dezelfde dag, vorderen

1. de b.v.b.a. NEW-LAREM Namur
2. Michèle BALFROID
3. Martinus LEYSSEN

de schorsing van :

- artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982 (Belgisch Staatsblad van 12 januari 1983) tot vaststelling van de voorwaarden waaraan de laboratoria moeten voldoen voor de tegemoetkoming van de ziekteverzekering voor verstrekkingen van klinische biologie, zoals gewijzigd bij artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988 (Belgisch Staatsblad van 5 januari 1989) voor zover de paragrafen 1, 4°, 2, tweede lid en 4, 1° tot 3°, van die bepaling met name tussen de laboratoria beheerd door de overheid, een ziekenhuisinstelling of een universitaire instelling en de andere laboratoria een discriminatie invoeren;

- de artikelen 34quater, vijfde lid (nieuw) en 34undecies van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, zoals ingevoegd bij de artikelen 25 en 28 van genoemde programmawet

Bij hetzelfde verzoekschrift wordt de vernietiging gevorderd van voormelde wettelijke bepalingen.

II. DE RECHTSPLEGING

Zaak nummer 140 van de rol

Bij beschikking van 30 mei 1989 heeft de voorzitter in functie conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof de leden van de zetel aangewezen.

Op 2 juni 1989 hebben de rechters-verslaggevers J. WATHELET en L.P. SUETENS geoordeeld dat er ten deze geen toepassing dient te worden gemaakt van de artikelen 71 en 72 van voormelde organieke wet.

Bij beschikking van 6 juni 1989 heeft voorzitter E. GUTT, ter uitvoering van een beslissing van het Hof van dezelfde dag, de terechtzitting voor de behandeling van de vordering tot schorsing op 19 juni 1989 te 14 uur vastgesteld en bepaald dat de overheden vermeld in artikel 76, § 4, van de bijzondere wet op het Arbitragehof hun schriftelijke opmerkingen tot en met 14 juni 1989 ter griffie konden doen toekomen.

Die beschikking is aan verzoekster en aan de in artikel 76, § 4, vermelde overheden ter kennis gebracht, die, evenals de advocaten van verzoekster, van de dagstelling zijn in kennis gesteld bij op

6 juni 1989 ter post aangetekende en op 7 en 8 juni 1989 aan de geadresseerden ter hand gestelde brieven.

Bij beschikking van 7 juni 1989 heeft voorzitter E. GUTT de zaak aan het Hof in voltallige zitting voorgelegd.

De Ministerraad heeft op 14 juni 1989 een "observatienota" ter griffie neergelegd.

Bij hierna nader omschreven beslissingen van 14 juni 1989 is de terechtzitting van 19 juni 1989 verdaagd, is de zaak samengevoegd met de zaken ingeschreven onder de nummers 141 en 142 van de rol en is de terechtzitting voor de behandeling van de samengevoegde zaken op 27 juni 1989 vastgesteld.

Zaak nummer 141 van de rol

Bij beschikking van 13 juni 1989 heeft de voorzitter in functie conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof de leden van de zetel aangewezen.

De rechters-verslaggevers F. DEBAEDTS en D. ANDRE hebben op 14 juni 1989 geoordeeld dat er geen toepassing diende te worden gemaakt van de artikelen 71 en 72 van voormelde organieke wet.

Bij beschikking van dezelfde dag heeft voorzitter J. DELVA de zaak aan het Hof in voltallige zitting voorgelegd.

Zaak nummer 142 van de rol

Bij beschikking van 14 juni 1989 heeft de voorzitter in functie conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof de leden van de zetel aangewezen.

De rechters-verslaggevers J. SAROT en H. BOEL hebben op dezelfde dag geoordeeld dat er geen toepassing diende te worden gemaakt van de artikelen 71 en 72 van voormelde organieke wet.

Bij beschikking van dezelfde dag heeft voorzitter E. GUTT de zaak aan het Hof in voltallige zitting voorgelegd.

De zaken nummer 140, 141 en 142

Bij beschikking van 14 juni 1989 heeft het Hof de zaken ingeschreven onder de nummers 140, 141 en 142 van de rol, samengevoegd.

Conform artikel 100, derde lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof zijn de verslaggevers degenen die, overeenkomstig artikel 68, zijn aangewezen voor de eerst aanhangig gemaakte zaak.

Conform artikel 63, § 3, tweede lid, van de organieke wet worden samengevoegde zaken verder behandeld in de taal van de eerst aanhangig gemaakte zaak.

Bij beschikking van 14 juni 1989 heeft voorzitter E. GUTT, ter uitvoering van een beslissing van het

Hof van dezelfde dag, de behandeling van de vorderingen tot schorsing op 27 juni 1989 te 14 uur 30 vastgesteld en bepaald dat de overheden vermeld in artikel 76, § 4, van de organieke wet op het Hof hun schriftelijke opmerkingen tot en met 22 juni 1989 ter griffie konden doen toekomen.

De beschikkingen tot samenvoeging en tot dagstelling zijn aan verzoekende partijen en aan de overheden vermeld in artikel 76, § 4, van de organieke wet vermelde overheden ter kennis gebracht en genoemde verzoekende partijen en overheden alsmede hun advocaten zijn van de dagstelling in kennis gesteld bij op 15 juni 1989 ter post aangetekende, op 16 en 19 juni 1989 aan de geadresseerden ter hand gestelde brieven.

De Ministerraad heeft op 22 juni 1989 twee "observatienota's" betreffende respectievelijk de zaken ingeschreven onder de nummers 141 en 142 neergelegd.

Ter terechtzitting van 27 juni 1989 :

- Zijn verschenen :

Mr. J. PUTZEYS en Mr. X. LEURQUIN, advocaten bij de balie te Brussel, voor de b.v.b.a. Laboratorium voor klinische biologie en radio-immunologie, afgekort BIORIM, met zetel te 1060 Brussel, Charleroisesteenweg 54, ingeschreven in het register der burgerlijke vennootschappen die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen te Brussel onder nr. 923, vertegenwoordigd door haar zaakvoerder, de heer P. DE LAEY;

Mr. Luk DE SCHRIJVER, advocaat bij de balie te Gent, voor

1. Rudi MARIEN, apotheker klinisch bioloog, wonende te 9830 Sint-Martens-Latem, Bosstraat 54;
2. Ghislain DE GROOTE, geneesheer klinisch bioloog, wonende te Gent, Johan Daisnestraat 5;
3. Jozef JONCKHEERE, apotheker klinisch bioloog, wonende te 9831 Sint-Martens-Latem, de Spoelberchdreef 11;
4. de n.v. C.D.H.-LAREM, burgerlijke vennootschap die de rechtsvorm van een naamloze vennootschap heeft aangenomen, met zetel te Vorst-Brussel, steenweg op Alseberg 196, ingeschreven in het register der burgerlijke vennootschappen die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen te Brussel onder nr. 1092, vertegenwoordigd door haar raad van bestuur;
5. de p.v.b.a. Centrum voor Radio-Immunologie, afgekort C.R.I., met zetel te Gent, Industriepark Zwijnaarde 7 bus 2, ingeschreven in het handelsregister te Gent onder nr. 125.732, vertegenwoordigd door haar zaakvoerder;
6. de b.v.b.a. G.D.G., burgerlijke vennootschap in de vorm van een eenmans besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, waarvan de zetel zich bevindt te Gent, Johan Daisnestraat 5, ingeschreven in het register der burgerlijke vennootschappen die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen te Gent onder nr. 172, vertegenwoordigd door haar statutaire zaakvoerder;

Mr. J. CRUYPLANTS, advocaat bij de balie te Brussel, voor

1. de b.v.b.a. NEW-LAREM Namur, burgerlijke vennootschap in de vorm van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, met zetel te Namen, rue Jean-Baptiste Brabant, 56, ingeschreven in het register der burgerlijke vennootschappen die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen te Namen onder nr. 60, vertegenwoordigd door haar zaakvoerders;

2. Michèle BALFROID, doctor in de geneeskunde, biologe, wonende te 1301 Bierges, avenue des Fougères, 17;
3. Martinus LEYSSEN, doctor in de geneeskunde, bioloog, wonende te 3040 Bierbeek, Ziensesteenweg 54;

Mr. H. MACKELBERT en Mr. Fr. NEURAY, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel;

- hebben de rechters J. WATHELET en L.P. SUETENS verslag uitgebracht;
- zijn voormelde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 62 en volgende van de organieke wet van 6 januari 1989, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. IN RECHTE

A.1.1. Verzoekster, de b.v.b.a. LABORATORIUM VOOR KLINISCHE BIOLOGIE EN RADIO-IMMUNOLOGIE, voert als eerste middel schending aan van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet. Volgens dat middel legt artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988 aan niet aan een ziekenhuis verbonden laboratoria voor klinische biologie discriminerende uitbatingvoorwaarden op in vergelijking met ziekenhuislaboratoria.

Verzoekster voert als tweede middel schending aan van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet. Volgens dat middel voert artikel 25 van de programmawet van 30 december 1988 een discriminerend en verschillend wettelijk stelsel in door aan de verzekeringsinstellingen het recht toe te kennen om van van de rechtstreekse betaling enkel de niet aan een ziekenhuis verbonden laboratoria uit te sluiten.

Als derde middel, dat uit twee onderdelen bestaat, voert verzoekster schending aan van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet.

Volgens het eerste onderdeel voert artikel 28 van de programmawet van 30 december 1988 een discriminatie in, doordat het de Koning ertoe machtigt de nodige maatregelen te nemen ten einde te voorkomen dat het budget van financiële middelen voor het gehele Rijk voor de verstrekkingen van klinische biologie enkel voor de verstrekkingen verleend aan niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden wordt overschreden.

Volgens het tweede onderdeel voert artikel 28 een discriminatie in tussen de laboratoria naargelang die al dan niet aan een ziekenhuis zijn verbonden, doordat het de laboratoria voor klinische biologie die verstrekkingen verlenen aan niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden ertoe verplicht geïnde bedragen aan het R.I.Z.I.V. terug te storten.

Tot staving van de vordering tot schorsing, rechtvaardigt verzoekster de ernst van de aangevoerde gronden door zich te beroepen op het in ernstige mate discriminerende en ongelijke regime dat bij de bestreden bepalingen voor niet aan een ziekenhuis verbonden laboratoria wordt ingesteld, regeling die niet toepasselijk is op wel aan een ziekenhuis verbonden laboratoria voor zover zij

verstrekkingen van klinische biologie verlenen aan in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden.

Om het bestaan van het risico van een moeilijk te herstellen ernstig nadeel te verantwoorden, voert verzoekster drie gronden aan :

- a) artikel 17 van de bestreden wet verplicht verzoekster ertoe de rechtsvorm aan te nemen van een burgerlijke vennootschap, wat een fundamentele en diepgaande reorganisatie impliceert, zonder te voorzien in overgangsbepalingen of in het behoud van vroeger verworven situaties. Die reorganisatie moet verwezenlijkt zijn vóór 1 juli;
- b) artikel 25 van de bestreden wet houdt een aanzienlijk risico in voor de laboratoria voor klinische biologie die het recht op rechtstreekse betaling door de verzekeringsinstellingen zouden verliezen;
- c) artikel 28 van de bestreden wet, bij koninklijk besluit van 22 maart 1989 uitgevoerd en op 1 april 1989 in werking getreden, zou voor verzoekster aanleiding ertoe kunnen zijn dat zij aan het R.I.Z.I.V. tot 72 % van de geïnde bedragen voor verstrekkingen van klinische biologie moet terugbetalen, waardoor haar voortbestaan in gevaar zou kunnen komen en zij snel tot een bekentenis van faillissement zou kunnen worden gedwongen; een en ander zou door een annulatiearrest van het Arbitragehof niet kunnen worden ongedaan gemaakt. Gesteld zelfs dat verzoekster erin slaagt te overleven tot de uitspraak van het vernietigingsarrest, waarborgt het feit dat zij een omvangrijk schuldvorderingsrecht op het R.I.Z.I.V. bezit niet dat dit bedrag haar daadwerkelijk zal worden terugbetaald, aangezien zij immers over geen middel van gedwongen tenuitvoerlegging ten aanzien van het R.I.Z.I.V. beschikt, en tegen publiekrechtelijke rechtspersonen geen bezwarend beslag of enig middel van gedwongen tenuitvoerlegging doeltreffend kan worden aangewend.

A.1.2. In zijn nota betwist de Ministerraad vooreerst de ontvankelijkheid van het beroep. De Ministerraad voert een eerste exceptie van onontvankelijkheid aan afgeleid uit het feit dat verzoekster een handelsvennootschap is die conform de gecoördineerde wetten van 20 juli 1964 betreffende het handelsregister in het handelsregister moet zijn ingeschreven. Het verzoekschrift vermeldt echter geen inschrijvingsnummer. Het moet derhalve niet-ontvankelijk worden geacht, behoudens rechtvaardiging van die inschrijving binnen de termijn die het Arbitragehof aan verzoekster zou verlenen.

De Ministerraad voert dan een tweede exceptie aan : aangezien de bestreden bepalingen vóór de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof in werking zijn getreden en in het verzoekschrift enkel de schending van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet wordt aangevoerd, zou het verzoekschrift tot vernietiging niet ontvankelijk moeten worden verklaard en de vordering tot schorsing verworpen.

Subsidiair betwist de Ministerraad de ernst van de aangevoerde middelen.

De Ministerraad acht het eerste middel niet-ontvankelijk omdat het geen uitsluitel geeft over de vraag waarin artikel 17 discriminerend zou zijn. De Ministerraad is overigens van oordeel dat de vaststelling van verschillende criteria voor verschillende categorieën geen discriminatie behelst, en dat er voor de laboratoria van ziekenhuizen, universitaire instellingen en O.C.M.W.'s voldoende regels bestaan die waarborgen dat die laboratoria naar de geest van het koninklijk besluit nr. 143 functioneren.

Het tweede middel aangevoerd tegen artikel 25 van de programmawet, mist volgens de Ministerraad ontegenzegglijk feitelijke grondslag omdat in het artikel niet nader wordt vermeld dat een discriminatie bestaat tussen de laboratoria naargelang die al dan niet aan een ziekenhuis zijn verbonden.

De Ministerraad is van oordeel dat het derde middel aangevoerd tegen artikel 28 van de programmawet feitelijke grondslag mist en ontegenzegglijk niet ernstig is. Volgens de Ministerraad bestaat in de tekst geen discriminatie tussen de laboratoria naargelang die al dan niet aan een ziekenhuis zijn verbonden, ten aanzien van de aan niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden verleende verstrekkingen. Wat de wel in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden betreft, voorziet de wet tevens in een rem op de uitgaven, namelijk in een forfaitair honorarium per verpleegdag. De Ministerraad is van oordeel dat verzoekende partij in haar toelichting bij het middel in feite niet de wet zelf, maar wel de bepalingen van het koninklijk besluit van 22 maart 1989 beoogt.

Nog meer subsidiair is de Ministerraad van oordeel dat uit de onmiddellijke uitvoering van de wet geen moeilijk te herstellen ernstig nadeel voortvloeit. De Ministerraad betwist vooreerst het bestaan en het actuele karakter van het nadeel. Volgens de Ministerraad verplicht artikel 17 verzoekster niet tot een belangrijke herstructurering en voorziet de wet overigens in een periode van zes maanden. Betreffende artikel 25 is, bij gebreke van een koninklijk uitvoeringsbesluit, het nadeel eventueel en toekomstig. Betreffende artikel 28 kan het nadeel slechts voortvloeien uit de toepassing van het koninklijk besluit van 22 maart 1989, de overschrijding van de - nog niet opgemaakte - begroting en uit - nog niet gedane vorderingen van een trimestrieel voorschot.

De Ministerraad betwist vervolgens de ernst van het nadeel en het feit dat het moeilijk te herstellen zou zijn. De bewering dat het R.I.Z.I.V. in geval van latere vernietiging door het Hof de onrechtmatig geïnde bedragen niet zou terugbetalen, wordt door de Ministerraad als "ongegrond en onaanvaardbaar" aangemerkt; die zienswijze houdt overigens geen rekening met het voorzienbare optreden van de toezichthoudende overheden van het R.I.Z.I.V.

De Ministerraad is bovendien van oordeel dat het betoog feitelijke grondslag mist omdat het koninklijk besluit van 22 maart 1989 in een wijze van terugbetaling heeft voorzien.

In de "observatienota" wordt er tenslotte op gewezen dat het ernstig nadeel uit de onmiddellijke toepassing van de bestreden bepalingen moet voortvloeien : het verzoekschrift is echter pas op 29 mei 1989 ingediend, terwijl de wet op 7 januari 1989 is bekendgemaakt.

Dientengevolge verzoekt de Ministerraad het Hof de vordering tot schorsing niet-ontvankelijk of althans ongegrond te verklaren.

A.2.1. Verzoekers MARIEN en consorten voeren als enig middel de schending aan van artikel 6 van de Grondwet.

Zij zijn van oordeel dat de artikelen 17 en 24 van de programmawet een ongelijkheid in het leven roepen die niet door objectieve feitelijke gegevens wordt gerechtvaardigd. Voor verzoekers Marien, De Groote en Jonckheere impliceert de bepaling - eerste onderdeel - een beperking van hun vrijheid van vereniging en hun vrijheid om vennootschappen op te richten die niet geldt ten aanzien van andere personen, alsmede een verbod om deel uit te maken van de Orde der Apothekers en de Orde der Geneesheren of lid te zijn van professionele of wetenschappelijke verenigingen, terwijl dit op geen enkele objectieve grond kan worden gerechtvaardigd.

Die bepaling verbiedt hun ook - tweede onderdeel - hun beroepsactiviteit als verleners van verstrekkingen van klinische biologie in dienst te stellen van meer dan één laboratorium tegelijk, terwijl dit verbod niet geldt voor personen die verstrekkingen leveren aan het laboratorium van een ziekenhuis, een universitaire instelling of een openbaar bestuur.

Ten aanzien van verzoekster n.v. C.D.H.-Larem verbiedt de bepaling dat een laboratorium voor klinische biologie - wil het in aanmerking komen voor een tegemoetkoming van de ziekteverzekering - een burgerlijke vennootschap zou zijn die de rechtsvorm heeft aangenomen van een naamloze vennootschap, terwijl andere burgerlijke vennootschappen als rechtsvorm wel zijn toegestaan.

Aan verzoeksters n.v. C.D.H.-Larem en p.v.b.a. C.R.I. legt de bepaling een reeks nieuwe, met name vennootschapsrechtelijke, economische en financiële voorwaarden op, die niet van toepassing zijn op de rechtspersonen bedoeld in artikel 3, § 1, 5° en 6°, en slechts gedeeltelijk gelden voor de rechtspersonen bedoeld in artikel 3, § 1, 7° en 8°.

Ten aanzien van verzoekers De Groote en de b.v.b.a. G.D.G. behelst de bepaling het verbod te participeren in de kapitaalstructuur of zaakvoerder te zijn in een burgerlijke vennootschap als bedoeld in § 1, 2° en 4°, terwijl dit verbod niet geldt in de gevallen bedoeld bij artikel 3, § 1, 5°, 6°, 7°, 8° en 9°.

Ten aanzien van de verzoekers Jonckheere en de n.v. C.D.H.-Larem verbiedt die bepaling aandeelhouder of bestuurder te zijn in een Engelse vennootschap - die een laboratorium voor klinische biologie uitbaat - , of aan die vennootschap diensten van klinische biologie te verlenen, terwijl dit verbod niet opgelegd wordt aan andere rechtspersonen en natuurlijke personen en/of aan sommige specialisten in de klinische biologie.

Verzoekers oordelen dat de artikelen 25 tot 29 van de programmawet van 30 december 1988 een ongelijkheid scheppen in de tegemoetkomingsregeling van de ziekteverzekering voor de verstrekkingen van klinische biologie, al naargelang het gaat om wel in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden enerzijds, of niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden, anderzijds.

Verzoekers zijn tenslotte van oordeel dat de artikelen 17, 24 en 25 tot 29 van de programmawet zowel in het statuut van de rechtspersonen en de natuurlijke personen die een laboratorium voor klinische biologie mogen uitbaten dat recht geeft op tegemoetkomingen van de ziekteverzekering als bij de opstelling van budgettaire en administratieve maatregelen, die het bedrag bepalen van de tegemoetkomingen voor, enerzijds, de sector van de verstrekkingen aan in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden en, anderzijds, voor de sector van de ambulante rechthebbenden, en die het mogelijk maken om van sommige laboratoria door ristoring tegemoetkomingen terug te vorderen, ongelijkheden doen ontstaan - waarvan zij het slachtoffer zullen worden - welke niet op objectieve wijze kunnen worden gerechtvaardigd, niet op authentieke feitelijke gegevens berusten en in geen enkel verband staan met het door de wet nagestreefde doel, noch dit kunnen verwezenlijken.

Verzoekers zijn van oordeel dat de schorsingsvoorwaarden zijn vervuld.

Aangezien de datum van inwerkingtreding op 1 juli 1989 is vastgesteld, zijn verzoekers van oordeel dat de onmiddellijke uitvoering of toepassing van de bestreden bepalingen - die zelf geen dringend karakter hebben - hun een moeilijk te herstellen ernstig nadeel zou toebrengen: verzoekers beroepen zich op de strafmaatregelen die op hen van toepassing zouden zijn, alsmede op de

administratieve sanctie van verlies van erkenning, die de beëindiging van de bedrijvigheid ten gevolge zou hebben.

Om het nadeel te verantwoorden voeren verzoekers voorts het verbod aan om lid te blijven van de Orde der Apothekers of der Geneesheren en derhalve om enige beroepsactiviteit uit te oefenen, alsmede de verplichte vennootschapsomvorming - verkoop van aandelen, aankoop van aandelen, ontslag als bestuurder, ontbinding van de vennootschap - en de gevaren voor het voortbestaan als gevolg van de omvorming van de structuur van de vennootschap, waardoor aan de financiële instellingen niet dezelfde wettelijke garanties worden geboden. Verzoekers laten eveneens de dreiging van faillissement gelden die zou voortvloeien uit het feit dat de ziekteverzekering haar tegemoetkomingen - zelfs voorlopig - zou staken, alsmede het nadeel dat uit de regeling van voorlopige terugbetaling van ristomo's zou voortvloeien.

A.2.2. In zijn nota betwist de Ministerraad de ontvankelijkheid van het verzoekschrift : aangezien de aangevochten bepalingen in werking zijn getreden vóór de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof en in het verzoekschrift slechts schending van artikel 6 van de Grondwet wordt aangevoerd, zou het verzoekschrift tot vernietiging niet ontvankelijk moeten worden verklaard en de vordering tot schorsing verworpen.

Subsidiair betwist de Ministerraad de ernst van de middelen.

De Ministerraad is van oordeel dat artikel 17 een onderscheid maakt dat verband houdt met het nagestreefde doel, dit is met nauwkeurigheid de vennoten te kennen in de vennootschappen die laboratoria uitbaten en de verplichting op te leggen dat die vennootschappen uitsluitend uit geneesheren of biologen bestaan.

De Ministerraad betoogt, wat verzoekers Marien, De Groote en Jonckheere betreft, dat de wet ertoe strekt niet hun vrijheid van vereniging te beperken, maar wel enkel die laboratoria, die aan de wettelijk gestelde voorwaarden voldoen, voor tegemoetkoming van de ziekte- en invaliditeitsverzekeringen in aanmerking te laten komen. De Ministerraad is ook van oordeel dat de wet hun niet verbiedt lid te zijn van een beroepsorde of van een wetenschappelijke vereniging zonder winstoogmerk : het verbod geldt slechts voor de rechtspersonen met winstoogmerk. De Ministerraad wijst er tenslotte op dat uit de memorie van toelichting blijkt dat een laboratorium meer dan een vestigingsplaats mag hebben.

De Ministerraad betoogt, wat verzoekster C.D.H.-Larem betreft, dat de naamloze vennootschap als rechtsvorm is uitgesloten om te voldoen aan de doelstelling van de wet die, indien zij de naamloze vennootschap als rechtsvorm zou hebben toegestaan, er een standaardstatuut voor zou hebben moeten vaststellen.

De Ministerraad betoogt, wat verzoekers C.D.H.-Larem en C.R.I. betreft, dat het feit uiteenlopende criteria vast te stellen voor uiteenlopende categorieën geen discriminatie vormt, en dat de ziekenhuislaboratoria en de laboratoria van gezondheidsdiensten eveneens een logische functionele band met die activiteiten dienen te hebben.

De Ministerraad herinnert eraan, wat verzoekers De Groote en G.D.G. betreft, dat de wet ertoe strekt slechts toe te staan dat een bioloog in één enkele vennootschap bedrijvig is.

Wat verzoekers Jonckheere en C.D.H.-Larem betreft, preciseert de Ministerraad dat zodra een

bioloog of een handelsvennootschap die een laboratorium uitbaten, in België beroep doen op de tegemoetkoming van de ziekte- en invaliditeitsverzekering, elke binding verboden moet worden met een handelsvennootschap waarvan het doel min of meer bij de geneeskunst aansluit, ongeacht of die vennootschap in België of in het buitenland is gelegen.

De Ministerraad is overigens van mening dat de artikelen 25 en 28 geen onderscheid maken tussen wel en niet aan een ziekenhuis verbonden laboratoria. De Ministerraad preciseert tevens dat ook jegens in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden beperkingen aan de laboratoria worden opgelegd, namelijk door het toepassen van een forfaitair honorarium per verpleegdag. De Ministerraad preciseert tenslotte dat de wetgever een meer restrictieve regeling van de tegemoetkoming van de ziekte- en invaliditeitsverzekering heeft opgelegd om misbruiken te bestraffen en de activiteiten van de gezondheidssector vrij van winstbejag te houden.

Meer subsidiair nog oordeelt de Ministerraad dat uit de onmiddellijke toepassing van de wet geen moeilijk te herstellen ernstig nadeel voortvloeit. De Ministerraad betwist allereerst het bestaan en het actueel karakter van het nadeel. Volgens de Ministerraad legt artikel 17 slechts aan vierde verzoekster een vennootschapsomvorming op, die geen belangrijke herstructurering impliceert. De Ministerraad doet opmerken dat niets dientengevolge eraan in de weg staat dat vierde verzoekster door middel van een fusie alle laboratoria waarin zij een participatie heeft overneemt, en dat alle geneesherenbiologen die er werkzaam zijn er vennoot van worden - al was het maar door één aandeel te nemen - aangezien een laboratorium meer dan één vestigingsplaats mag hebben.

De Ministerraad doet ook opmerken dat de wet in een periode van zes maanden had voorzien; daarbij nam de wet grotendeels de vroegere bepalingen over die nooit in werking waren getreden.

Bij gebreke van een koninklijk uitvoeringsbesluit kan uit artikel 25 enkel in de toekomst nadeel voortvloeien. Betreffende artikel 28 kan het nadeel niet dan uit de toepassing van het koninklijk besluit van 22 maart 1989 voortvloeien.

In de "observatienota" wordt er tenslotte op gewezen dat het ernstig nadeel uit de onmiddellijke toepassing van de bestreden bepalingen moet voortvloeien : het verzoekschrift is echter pas op 14 juni 1989 ingediend, terwijl de wet op 7 januari 1989 is bekendgemaakt.

Dientengevolge verzoekt de Ministerraad het Hof de vordering tot schorsing niet-ontvankelijk of althans ongegrond te verklaren.

A.3.1. De verzoekende partijen b.v.b.a. NEW-LAREM NAMUR en consoorten leiden een eerste middel af uit de schending van artikel 6 van de Grondwet; het middel is in drie onderdelen opgesplitst.

In een eerste onderdeel voeren zij aan dat artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988 een discriminatie instelt tussen de niet aan een ziekenhuis verbonden laboratoria en de ziekenhuislaboratoria.

In een tweede onderdeel zijn zij van mening dat artikel 17, dat rechtspersonen, die een laboratorium uitbaten, verbiedt vennoot te zijn van een andere rechtspersoon of rechtstreeks of onrechtstreeks titels, die al dan niet kapitaal vertegenwoordigen, te bezitten in een andere vennootschap en aan hun vennoten verbiedt vennoot van een andere rechtspersoon te zijn of rechtstreeks of onrechtstreeks titels, die al dan niet kapitaal vertegenwoordigen, te bezitten in een andere vennootschap waarvan

het maatschappelijk doel in verband staat met de geneeskunst, discriminerend is en artikel 6 van de Grondwet schendt omdat het niet van toepassing is op de laboratoria die worden bestuurd door een openbaar bestuur, een ziekenhuisinstelling of een universitaire instelling.

In een derde onderdeel betogen zij dat artikel 17, dat de laboratoria verbiedt een naamloze vennootschap te vormen om de controle van de identiteit van de uitbater mogelijk te maken, en oplegt dat die vennootschap uitsluitend wordt samengesteld uit vennoten die het beroep van bioloog uitoefenen, bepaling die niet van toepassing is op de laboratoria die worden bestuurd door een openbaar bestuur, een ziekenhuisinstelling of een universitaire instelling, discriminerend is.

In een vierde onderdeel zijn zij van mening dat artikel 17, dat de laboratoria verbiedt meer dan één laboratorium te exploiteren, maar dat niet van toepassing is op de laboratoria die worden bestuurd door een openbaar bestuur, een ziekenhuisinstelling of een universitaire instelling, discriminerend is.

In een vijfde onderdeel zijn zij van oordeel dat artikel 17, dat elke persoon die verstrekkingen van klinische biologie verricht, verplicht vennoot te zijn in de vennootschap waarin hij is tewerkgesteld, maar dat niet van toepassing is op de laboratoria die worden bestuurd door een openbaar bestuur, een ziekenhuisinstelling of een universitaire instelling, discriminerend is.

De verzoekers b.v.b.a. NEW-LAREM NAMUR en consoorten leiden een tweede middel af uit de schending van artikel 6 van de Grondwet; het middel bestaat uit twee onderdelen.

In een eerste onderdeel voeren zij aan dat artikel 25 van de programmawet van 30 december 1988 een discriminatie tussen de laboratoria voor klinische biologie instelt aangezien de enen de derde-betalers-regeling zullen kunnen genieten en de anderen niet, dat die discriminatie tot stand zal worden gebracht op basis van criteria waarvan de vaststelling aan de beoordelingsvrijheid van de Koning, en de toepassing aan die van de verzekeringsinstellingen wordt gelaten.

Zij zijn van oordeel dat die bepaling een tweede discriminatie tot stand brengt tussen de patiënten die in beginsel de vrije keuze van de zorgenverstrekker hebben maar die vrijheid nochtans beperkt zullen zien naargelang van de beslissingen van de verzekeringsinstellingen.

In een tweede onderdeel zijn zij van mening dat de bepaling een bijkomende discriminatie tot stand brengt door aan de instellingen die op een bevoorrechte manier bij de klinische biologie betrokken zijn, de verzekeringsinstellingen, een beslissingsmacht tegen de niet aan een ziekenhuis verbonden laboratoria te geven.

De verzoekers b.v.b.a. NEW-LAREM NAMUR en consoorten leiden een derde middel af uit de schending van artikel 6 van de Grondwet.

Zij zijn van oordeel dat die bepaling, door het instellen van gesplitste en op een totaal verschillende manier vastgestelde budgetten voor de verstrekkingen van klinische biologie aan opgenomen en aan niet opgenomen patiënten, leidt tot een onderscheid tussen de biologen en de laboratoria naargelang zij de ene of de andere verstrekking verrichten en een discriminatie doet ontstaan.

Voorts verantwoorden de verzoekers hun vordering tot schorsing door het bestaan van ernstige middelen en het bestaan van een moeilijk te herstellen ernstig nadeel toe te lichten.

Ten aanzien van de ernstige middelen wijzen de verzoekers erop dat het ernstig middel niet mag

worden verward met het gegrond middel. Zij zijn van oordeel dat het ernstig karakter van hun middel voldoende blijkt uit de middelen die ter staving van hun verzoekschrift tot vernietiging zijn aangevoerd.

Het bestaan van een moeilijk te herstellen ernstig nadeel wordt door de verzoekers voor elk van de drie bepalingen verantwoord.

Artikel 17 van de programmawet treedt op 1 juli 1989 in werking. Het zou de verzoekster New-Larem-Namur verplichten tot het verwezenlijken van kostelijke of nadelige verrichtingen op financieel vlak en op het vlak van het personeel dat verstrekkingen van klinische biologie voor haar rekening uitvoert, verrichtingen die in geval van vernietiging niet zouden kunnen worden ongedaan gemaakt, of tot blootstelling aan de administratieve sanctie van het verlies van de erkenning die de stopzetting van de activiteiten van het laboratorium met zich zou brengen, alsmede het verlies van hun betrekking voor de biologen en technici, en de absolute onmogelijkheid om later de activiteit te hervatten. Het zou de verzoekster Balfroid ertoe brengen een einde te maken aan haar deelneming als lid of vennoot van een andere rechtspersoon en in omstandigheden die financieel rampzalig kunnen blijken, afstand te doen van titels. Het zou de verzoeker Leyssen ertoe brengen zijn betrekking te verliezen bij ontstentenis van het verwerven van een aandeel van het laboratorium waarvoor hij werkt.

Artikel 25 van de programmawet zou aan de verzoekers een ernstig financieel nadeel kunnen berokkenen als zij van de derde-betalersregeling worden uitgesloten terwijl andere laboratoria dat voordeel zouden kunnen genieten. Zij zouden hun patiënten dan moeten verplichten de kostprijs van hun analyses voor te schieten. Bovendien zou de meerderheid van de patiënten onvermijdelijk overstappen naar de laboratoria die toegang tot de derde-betalersregeling geven. De verzoekers zouden in voorkomend geval verplicht zijn op korte termijn hun activiteiten stop te zetten en de biologen en technici die voor hen werken hun betrekking te ontzeggen. In zulk een geval zou het hervatten van de activiteiten absoluut onmogelijk zijn.

Artikel 28 van de programmawet zou aan de verzoekers, door de budgettaire maatregelen die hen worden opgelegd, een ernstig financieel nadeel kunnen berokkenen door hen te verplichten een begroting in acht te nemen die verschilt van die welke geldt voor de laboratoria die hoofdzakelijk verstrekkingen van klinische biologie verrichten voor opgenomen patiënten en, in geval dat budget wordt overschreden, terugbetalingen te storten voor rekening van het R.I.Z.I.V.

A.3.2. In haar "observatienota" betwist de Ministerraad de ontvankelijkheid van het beroep : aangezien de aangevochten bepalingen van kracht zijn geworden vóór de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof en het verzoekschrift enkel de schending van artikel 6 van de Grondwet aanvoert, zou het verzoekschrift tot vernietiging niet-ontvankelijk moeten worden verklaard en de vordering tot schorsing moeten worden verworpen.

Subsidiair betwist de Ministerraad het ernstig karakter van de middelen.

De Ministerraad is van mening dat artikel 17 een onderscheid maakt dat verband houdt met het nagestreefde doel, dit is met nauwkeurigheid de vennoten te kennen van de vennootschappen die laboratoria uitbaten en de verplichting op te leggen dat die vennootschappen uitsluitend uit geneesheren of biologen zouden zijn samengesteld. De Ministerraad stelt dat er voor de andere laboratoria regels met hetzelfde doel bestaan.

De Ministerraad is van oordeel dat de artikelen 25 en 28 geen enkel onderscheid tussen de ziekenhuislaboratoria en de niet aan een ziekenhuis verbonden laboratoria tot stand brengen. Hij zegt dat voor de opgenomen rechthebbenden aan de laboratoria eveneens beperkingen worden opgelegd door de techniek van het forfaitair honorarium per verpleegdag.

Nog meer subsidiair is de Ministerraad van oordeel dat de onmiddellijke uitvoering van de wet geen moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen. Hij betwist in de eerste plaats het bestaan van het nadeel en het actueel karakter ervan. Volgens de Ministerraad wordt de verzoekster New-Larem Namur door artikel 17 niet verplicht zich om te vormen. Een periode van zes maanden is overigens door de wet voorgeschreven om de vennoten en biologen in staat te stellen aan de beoogde voorwaarden te voldoen, voorwaarden die trouwens reeds vervat waren in het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1988, zelfs al was dat koninklijk besluit nooit in werking getreden. De Ministerraad laat ook opmerken dat verscheidene laboratoria kunnen fusioneren, met behoud van verschillende uitbatingsplaatsen. Hij is tevens van oordeel dat de verzoeker die een aandeel in het laboratorium moet verwerven om zijn betrekking te behouden geen moeilijk te herstellen ernstig nadeel ondervindt. Bij artikel 25 gaat het om een eventueel en toekomstig nadeel, bij gebrek aan een uitvoeringsbesluit. Bij artikel 28 kan het nadeel slechts voortspuiten uit een toepassing van het koninklijk besluit van 22 maart 1989.

De Ministerraad betwist vervolgens het ernstig en moeilijk te herstellen karakter van het nadeel. De bewering dat het R.I.Z.I.V., in geval van latere vernietiging door het Hof, de onrechtmatig geïnde bedragen niet zou terugbetalen, wordt door de Ministerraad als "ongegronde en ontoelaatbare" beschouwd en houdt trouwens geen rekening met de te verwachten tussenkomst van de toezichthoudende overheden van het R.I.Z.I.V.

B. Ten aanzien van de ontvankelijkheid

B.1. Uit artikel 21 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof blijkt dat een vordering tot schorsing niet kan worden ingesteld dan tegelijk met het annulatieberoep of nadat reeds een annulatieberoep is ingesteld. De vordering tot schorsing is derhalve ondergeschikt aan het beroep tot vernietiging. Daaruit volgt dat de ontvankelijkheid van het annulatieberoep reeds bij het onderzoek van de vordering tot schorsing dient te worden betrokken.

De Ministerraad werpt op dat de annulatieberoepen niet ontvankelijk zijn omdat het enige middel waarop ze stoelen niet ontvankelijk zou zijn.

Tot staving van het annulatieberoep wordt enkel schending aangevoerd van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet.

Volgens de Ministerraad kan deze schending ter zake niet op een ontvankelijke wijze worden aangevoerd omdat de aangevochten wetsbepalingen, namelijk de artikelen 17, 24 en 25 tot 29 van de programmawet van 30 december 1988 in werking zijn getreden vóór de bijzondere wet van 6 januari 1989 die de annulatiebevoegdheid van het Arbitragehof heeft uitgebreid tot onder meer de toetsing aan artikel 6 van de Grondwet.

Het gaat hier in werkelijkheid om een exceptie van onbevoegdheid *ratione temporis*.

Artikel 1 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof dat, met toepassing van het op 15 juli 1988 herziene artikel 107ter van de Grondwet, de bevoegdheid van het Arbitragehof

heeft uitgebreid tot de toetsing aan de artikelen 6, 6bis en 17 van de Grondwet, is in het Belgisch Staatsblad van 7 januari 1989 bekendgemaakt en op 17 januari 1989 in werking getreden.

Het Hof is bevoegd om kennis te nemen van een beroep tot vernietiging wegens schending van de artikelen 6, 6bis en 17 van de Grondwet dat na 17 januari 1989 is ingesteld tegen een rechtsnorm die vo,'o,'r die dag in werking is getreden.

Daarenboven moeten de voorwaarden tot ontvankelijkheid van het annulatieberoep, met name de termijnvoorwaarde, zijn vervuld, wat ten deze niet wordt betwist.

De exceptie kan niet worden aangenomen.

Ten aanzien van de vordering tot schorsing

B.2. Naar luid van artikel 20, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 dient aan twee grondvoorwaarden te zijn voldaan opdat tot schorsing zou kunnen worden besloten :

- 1° de middelen die worden aangevoerd moeten ernstig zijn;
- 2° de onmiddellijke uitvoering van de bestreden regel moet een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kunnen berokkenen.

Het ernstig karakter van het middel in de zin van artikel 20, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 houdt geen vooroordeel ten aanzien van een eventuele vernietiging in. Het ernstig middel mag derhalve niet worden verward met het gegrond middel.

Ter beoordeling van de tweede voormelde voorwaarde bepaalt artikel 22 van dezelfde wet bovendien : "De vordering bevat een uiteenzetting van de feiten waaruit moet blijken dat de onmiddellijke toepassing van de bestreden norm een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen".

B.3. In zijn "observatienota", laat de Ministerraad gelden wat volgt :

"De voorwaarden vastgesteld bij artikel 20, 1°, van de wet van 6 januari 1989 verschillen in dit opzicht niet van de regel die was uiteengezet door artikel 9 van de wet van 28 juni 1983. De verzoekende partijen zouden aldus moeten aantonen dat het beweerde nadeel niet voortvloeit uit de uitvoering van de wet maar wel uit het "onmiddellijk" karakter van deze uitvoering.

Men weet dat de programmawet werd gepubliceerd in het Staatsblad van 7 januari 1989. Door te wachten tot 14 juni 1989, om een verzoek tot schorsing van de wet te formuleren, hebben de verzoekende partijen door hun gedraging aangetoond dat er geen dringend motief is om de onmiddellijke uitvoering van de wet te schorsen".

Het Hof stelt vast dat in het huidige geval niet kan worden gesteld dat het beweerde nadeel niet het gevolg zou zijn van de onmiddellijke toepassing van de bestreden wetsbepalingen. De opwerping van de Ministerraad kan derhalve niet worden aangenomen.

Ten aanzien van de artikelen 17 en 24 van de programmawet van 30 december 1988

B.4.1. Alle verzoekende partijen vorderen de schorsing van artikel 17 van de programmawet

van 30 december 1988.

In de zaak nr. 141 vorderen de verzoekende partijen bovendien de schorsing van artikel 24, naar luid waarvan aan het bepaalde in artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143, zoals gewijzigd bij artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988, moet zijn voldaan uiterlijk de eerste dag van de zesde maand volgend op die tijdens welke de programmawet zelf in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt, dit is 1 juli 1989.

B.4.2. Het bestreden artikel 17 vervangt door een nieuwe bepaling het artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982 tot vaststelling van de voorwaarden waaraan de laboratoria moeten voldoen voor de tegemoetkoming van de ziekteverzekering voor verstrekkingen van klinische biologie, gewijzigd bij de wet van 22 januari 1985.

Artikel 3, § 1 (nieuw), bepaalt dat, om de tegemoetkoming van de ziekteverzekering te kunnen genieten, een laboratorium voor klinische biologie moet worden uitgebaat door natuurlijke personen of rechtspersonen die onder één der negen categorieën vallen, die erin worden opgesomd.

De in het artikel 3, 4° (vroegere tekst) van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982 gestelde voorwaarde : "een rechtspersoon van privaat recht" wordt gewijzigd als volgt : "een burgerlijke vennootschap die de vorm heeft aangenomen van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, een vennootschap onder firma of een coöperatieve vennootschap ...". Bovendien legt de nieuwe bepaling van artikel 3, § 1, op dat alle vennoten, zaakvoerders of bestuurders personen zouden zijn die ertoe gemachtigd zijn verstrekkingen van klinische biologie te verrichten.

Artikel 3, § 2 (nieuw), bepaalt, ten aanzien van zeven der negen uitbatingvormen, dat elke persoon die prestaties verricht in zulk laboratorium noodzakelijkerwijze betrokken moet zijn bij de uitbating ervan, behoudens door de Koning toegelaten afwijkingen.

Artikel 3, §§ 3, 4 en 5 (nieuw), verbiedt, ten aanzien van zeven der negen uitbatingvormen, iedere binding tussen leden en vennoten van laboratoria en derden waarvan het sociaal voorwerp in verband staat met de geneeskunst, of nog, met andere rechtspersonen of handelsvennootschappen; daarenboven is er een verbod om meerdere laboratoria uit te baten.

Artikel 3, § 6 (nieuw), bepaalt, ten aanzien van zeven van de negen uitbatingvormen, dat de personen die geen prestaties van klinische biologie verrichten in een laboratorium, maar er een activiteit van technische of administratieve aard uitoefenen, onder het gezag en bijgevolg onder de verantwoordelijkheid van de uitbater zullen moeten werken.

Artikel 3, §§ 2 tot 6 (nieuw), is van toepassing op alle laboratoria bedoeld in artikel 3, § 1, met uitzondering van de laboratoria vermeld onder 5° en 6°, dit zijn de laboratoria die worden uitgebaat door : "5°) een natuurlijke persoon of een rechtspersoon die een ziekenhuis uitbaat indien het laboratorium voor het ziekenhuis functioneert" en door "6°) een universitaire instelling of een openbaar bestuur, in zover zij een activiteit organiseren van medische verzorging waarvoor het laboratorium functioneert".

B.4.3. Artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143 werd opnieuw gewijzigd bij artikel 10 van de programmawet van 6 juli 1989. Naar luid van artikel 12 van genoemde programmawet, moet "aan het bepaalde in artikel 3 van het voormelde koninklijk besluit, zoals het wordt gewijzigd door deze

wet, ... zijn voldaan uiterlijk de eerste dag van de zesde maand volgend op die gedurende welke deze wet in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt".

Noch artikel 10, noch artikel 12 moeten in aanmerking worden genomen in de huidige vorderingen tot schorsing.

B.4.4. De verzoekende partijen zijn :

a) in de zaak nr. 140 : een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid die een laboratorium van klinische biologie uitbaat;

b) in de zaak nr. 141 : drie specialisten in klinische biologie die prestaties van klinische biologie verrichten in een niet aan een hospitaal verbonden privé-laboratorium; een burgerlijke vennootschap in de vorm van een naamloze vennootschap die een laboratorium van klinische biologie uitbaat; een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid die een laboratorium van klinische biologie uitbaat; een burgerlijke vennootschap in de vorm van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid - waarvan tweede verzoeker de enige vennoot en de statutaire zaakvoerder is - met als maatschappelijk doel het verstrekken van diensten als geneesheer aan laboratoria;

c) in de zaak nr. 142 : een burgerlijke vennootschap onder de vorm van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid die een laboratorium van klinische biologie uitbaat; twee specialisten in klinische biologie die prestaties van klinische biologie verrichten in een niet aan een hospitaal verbonden privé laboratorium.

Alhoewel de verzoekende partijen de schorsing vorderen van het nieuwe artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143 in zijn geheel, zijn zij in feite slechts geraakt door de volgende bepalingen van vernoemd artikel 3 :

- § 1, 4°;
- § 2, tweede lid;
- § 4;
- § 6.

De verzoekende partijen hebben trouwens de uiteenzetting van hun middelen die tegen artikel 3 worden aangevoerd, beperkt tot enkel de aangeduide bepalingen.

B.4.5.a. De verzoekende partijen gronden hun vordering op de schending van artikel 6 van de Grondwet (in de drie zaken) en van artikel 6bis van de Grondwet (in de zaak nr. 140); zij betogen dat de aangevochten bepalingen een ernstige ongelijkheid doen ontstaan tussen de verschillende categorieën van uitbaters die noch in verband staat met het wettig nagestreefde doel, noch gerechtvaardigd is door objectieve gegevens.

B.4.5.b. De grondwettelijke regels van de gelijkheid der Belgen voor de wet en van de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling volgens bepaalde categorieën van personen zou worden ingesteld, voor zover voor het criterium van onderscheid een objectieve en redelijke verantwoording bestaat. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld met betrekking tot het doel en de gevolgen van de overwogen maatregel; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat de aangewende middelen redelijkerwijze niet evenredig zijn met het beoogde doel.

B.4.6. Artikel 3, § 1, 4° (nieuw), bepaalt dat indien de uitbater van een laboratorium van klinische biologie een privaatrechtelijke rechtspersoon is, deze een burgerlijke vennootschap moet zijn die de vorm heeft aangenomen van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, een vennootschap onder firma of een coöperatieve vennootschap en waarvan de vennoten, zaakvoerders en bestuurders uitsluitend bestaan uit personen gemachtigd om verstrekkingen van klinische biologie uit te voeren die effectief in dit laboratorium dergelijke verstrekkingen uitvoeren en die geen voorschrijvende geneesheren zijn.

De bevoegde wetgever vermag wettig te oordelen dat het geboden is de laboratoria, die door een privaatrechtelijke rechtspersoon worden uitgebaat, te verplichten de vorm aan te nemen van een burgerlijke personenvennootschap, met uitsluiting van elke andere vennootschapsvorm.

Een dergelijke bepaling beoogt vooral de transparantie van de sector en de controle van de identiteit van de vennoten en van de interne structuur van de laboratoria die aanspraak maken op tegemoetkoming van de ziekteverzekering.

Uit een eerste onderzoek van de zaak, binnen het kader van de schorsingsprocedure, blijkt niet voldoende dat de bij artikel 17 georganiseerde verschillende behandeling ten aanzien van het door de wetgever nagestreefde doel niet verantwoord zou kunnen zijn of dat geen redelijke verhouding van evenredigheid zou bestaan tussen de aangevochten bepaling en het door de wetgever wettig beoogde doel.

Dientengevolge kan het onderdeel van het middel dat betrekking heeft op de bepaling van artikel 3, § 1, 4°, in de huidige stand van de rechtspleging, niet worden aangezien als "een ernstig middel" in de zin van artikel 20, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989.

Daarenboven, indien de onmiddellijke toepassing van de bepaling van artikel 3, § 1, 4° (nieuw), voor bepaalde verzoekende partijen de verplichting inhoudt zich om te vormen tot een burgerlijke vennootschap onder de vorm van een personenvennootschap, die als vennoten, bestuurders of zaakvoerders slechts personen zou hebben die gemachtigd zijn prestaties van klinische biologie te verrichten, kan een dergelijke structuurwijziging niet als een moeilijk te herstellen ernstig nadeel worden aangezien.

Er bestaat derhalve geen reden om de bepaling van artikel 3, § 1, 4° (nieuw), van het koninklijk besluit nr. 143 te schorsen.

B.4.7. Krachtens de bepalingen van artikel 3, § 2, tweede lid en § 4, moet elke persoon die prestaties van klinische biologie verricht in een in artikel 3, § 1, 4°, beoogd laboratorium, vennoot zijn van de vennootschap die het uitbaat en mag hij geen lid of vennoot zijn van een andere rechtspersoon, noch titels bezitten in een vennootschap waarvan het maatschappelijk doel in verband staat met de geneeskunst; genoemde vennootschappen mogen slechts één laboratorium uitbaten en kunnen evenmin lid of vennoot zijn van een andere rechtspersoon, noch titels bezitten in een andere vennootschap.

De verzoekende partijen laten gelden dat de aangevochten bepalingen geen dergelijke verplichting opleggen aan andere natuurlijke personen of rechtspersonen die gemachtigd zijn om een laboratorium van klinische biologie uit te baten, dat die ongelijkheid niet objectief kan verantwoord worden en dat het criterium van onderscheid niet in verband staat met het wettelijk nagestreefde

doel.

Uit een eerste onderzoek van de zaak, waartoe het Hof is kunnen overgaan binnen de perken van de schorsingsprocedure, blijkt dat de bepalingen van artikel 3, § 2, tweede lid en § 4, in de beperkingen die zij opleggen aan bepaalde categorieën van laboratoria en aan de personen die er prestaties van klinische biologie verrichten, een verschil in behandeling invoeren waarvan, in de huidige stand van de procedure, niet blijkt dat zij alle een objectief en ter zake relevant karakter hebben in verband met het door de wetgever nagestreefde doel.

Het onderdeel van het middel gericht tegen artikel 3, § 2, tweede lid, en § 4, kan dan ook worden aangezien als een "ernstig middel" in de zin van artikel 20, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989.

Daarenboven duiden de verzoekende partijen - althans in de zaken nrs. 141 en 142 - in detail aan waaruit het moeilijk te herstellen ernstig nadeel bestaat dat zij dreigen te ondergaan in geval van onmiddellijke uitvoering van de bestreden bepalingen : de gedwongen en ontijdige verkoop van aandelen, de stopzetting - het weze slechts tijdelijk - van de activiteiten van het laboratorium of de intrekking van de tegemoetkoming van de ziekteverzekering, de noodzaak personeel te ontslaan, enz.

Het Hof oordeelt dat de onmiddellijke uitvoering van de bepalingen van artikel 3, § 2, tweede lid, en § 4 (nieuw), van het koninklijk besluit nr. 143 voor gevolg zou hebben dat een feitelijke toestand ontstaat die het risico zou inhouden van belangrijke wijzigingen in de werkingsvoorwaarden van de betrokken laboratoria en dat die wijzigingen de bron zouden kunnen zijn van aanzienlijke schade; mochten de bestreden bepalingen later worden vernietigd, dan zou het uiterst moeilijk, zo niet onmogelijk zijn de situatie te herstellen in haar vroegere staat.

Vermits de twee bij artikel 20, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 bepaalde voorwaarden vervuld zijn, moet artikel 3, § 2, tweede lid, en § 4, van het koninklijk besluit nr. 143 worden geschorst.

B.4.8. Artikel 3, § 6 (nieuw), van het koninklijk besluit nr. 143 bepaalt :

"Indien het laboratorium uitgebaat wordt overeenkomstig § 1 ... 4° ... van dit artikel moet elke persoon die, zonder er prestaties van klinische biologie te verrichten, een technische of administratieve werkzaamheid verricht waardoor hij betrokken is bij het bekomen of het mededelen van de analyse van klinische biologie, met de uitbater verbonden zijn met een overeenkomst waardoor hij onder het gezag, de leiding en het toezicht van deze komt te staan.

De voorwaarden waaronder voor bepaalde opdrachten van beperkte duur van deze paragraaf zal mogen afgeweken worden, kunnen door de Koning worden bepaald".

Geen enkele van de verzoekende partijen voert feitelijke gegevens aan die kunnen geacht worden een voldoende aanwijzing in te houden van concrete feiten waaruit zou blijken dat de onmiddellijke toepassing van die bepaling een moeilijk te herstellen ernstig nadeel zou kunnen berokkenen. Derhalve moet de vraag tot schorsing van die bepaling worden verworpen.

B.4.9. Artikel 24 van de programmawet van 30 december 1988 bepaalt dat aan de bepalingen van artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143, zoals het gewijzigd is bij artikel 17 van de program-

mawet, moet zijn voldaan uiterlijk de eerste dag van de zesde maand volgende op die tijdens welke die wet in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt.

Die bepaling is onlosmakelijk verbonden aan het geheel van de bepalingen van voormeld artikel 3; zij moet dus worden geschorst bij wijze van gevolgtrekking in de mate waarin zij betrekking heeft op de bepalingen van artikel 3, § 2, tweede lid en § 4.

Ten aanzien van artikel 25 van de programmawet van 30 december 1988

B.5. Artikel 25 van de programmawet voegt in artikel 34quater van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, zoals gewijzigd bij de wetten van 8 april 1965 en 7 juli 1976 en bij de koninklijke besluiten nr. 408 van 18 april 1986 en nr. 533 van 31 maart 1987, tussen het vierde en vijfde lid een als volgt gesteld nieuw lid in :

"De Koning stelt bij in Ministerraad overlegd besluit en na advies van het Beheerscomité van de Dienst voor geneeskundige verzorging, de voorwaarden en specifieke regels vast overeenkomstig dewelke het voordeel van de rechtstreekse betaling van de tegemoetkoming van de ziekteverzekering voor verstrekkingen van klinische biologie, verricht voor niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden door de verzekeringsinstellingen kan worden toegekend of ingetrokken voor de laboratoria bedoeld in artikel 153, § 6".

Zonder dat uitspraak moet worden gedaan over de ernst van de door verzoekende partijen aangevoerde middelen, volstaat het vast te stellen dat deze bepaling, die niet verder reikt dan het opleggen van een verplichting aan de uitvoerende macht om een uitvoeringsbesluit uit te vaardigen met betrekking tot "de laboratoria bedoeld in artikel 153, § 6", met name alle laboratoria van klinische biologie die de voorwaarden voor de tegemoetkoming van de ziekteverzekering vervullen, op zichzelf niet inhoudt dat een moeilijk te herstellen ernstig nadeel zou kunnen worden berokkend.

Ten aanzien van de artikelen 26 en 27 van de programmawet van 30 december 1988

B.6. De verzoekende partijen in de zaak nr. 141 vorderen de schorsing van de artikelen 26 en 27 van de programmawet van 30 december 1988, maar brengen geen enkel gegeven aan ten bewijze van het moeilijk te herstellen ernstig nadeel dat zou kunnen voortvloeien uit de beweerde discriminatie waardoor de artikelen 26 en 27 zouden zijn aangetast. Die vordering moet derhalve worden afgewezen.

Ten aanzien van artikel 28 van de programmawet van 30 december 1988

B.7. Artikel 28 van de programmawet bepaalt :

"Na afdeling 1 octies van hoofdstuk 4 van titel III van dezelfde wet wordt een afdeling 1novies ingevoegd luidend als volgt :

"Afdeling 1 novies. Verstrekkingen van klinische biologie, verleend aan de niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden.

Afdeling 34 undecies. De Koning kan na advies van de Nationale Commissie geneesheren-

ziekenfondsen, de nodige maatregelen nemen ten einde te voorkomen dat het budget van financiële middelen voor het ganse Rijk voor de verstrekkingen van klinische biologie verleend aan niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden, zoals bedoeld in artikel 34decies, wordt overschreden. Dit advies moet binnen de 45 dagen worden uitgebracht. Tevens kan de Koning de criteria en de modaliteiten bepalen volgens dewelke de bedragen met dewelke dit budget wordt overschreden, of zal overschreden worden, worden teruggevorderd bij de laboratoria voor klinische biologie, evenals de regels volgens dewelke de in de rekeningen van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering terug te storten bedragen worden berekend".

Zelfs al mocht worden aangenomen dat het koninklijk besluit, genomen ter uitvoering van dat artikel, de uiteenzetting van de feiten, vereist in artikel 22 van de bijzondere wet op het Arbitragehof, zou kunnen ondersteunen, dan nog kan daaruit niet het bestaan van een moeilijk te herstellen ernstig nadeel worden afgeleid dat zou voortvloeien uit een eventuele discriminatie die aan de wet kan worden toegeschreven.

De door de Koning vastgestelde criteria en modaliteiten voor een eventuele terugbetaling, zelfs al zouden die voor sommige categorieën van laboratoria een nadelige ongelijkheid kunnen teweegbrengen, vallen niet onder de bevoegdheid van het Hof.

OM DEZE REDENEN

HET HOF

BESLIST :

1. Artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988 is geschorst in zoverre het de bepalingen van artikel 3, § 2, tweede lid, en § 4 invoegt in het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982.
2. Artikel 24 van de programmawet van 30 december 1988 is geschorst in zoverre het betrekking heeft op de bepalingen van artikel 3, § 2, tweede lid, en § 4, van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982.
3. De vordering tot schorsing wordt verworpen voor het overige.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits, ter openbare terechtzitting van 13 juli 1989.

De griffier,

De voorzitter,

H. VAN DER ZWALMEN

E. GUTT